

Stanowisko
Konwentu Przewodniczących Sejmików Województw RP
w sprawie intensyfikacji działań na rzecz zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży

Zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży stanowi jedno z najważniejszych wyzwań ochrony zdrowia w Polsce. Problem narasta od dłuższego czasu, a okres pandemii COVID-19 szczególnie go uwidocznili.

Przewodniczący Sejmików, organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego na szczeblu wojewódzkim, tworzących podmioty lecznicze, podkreślają potrzebę wzmocnienia systemowych działań reformujących instytucje opieki zdrowotnej, w tym szczególnie rozwijania i wdrożenia modelu opieki w zakresie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży.

W raporcie opublikowanym na początku stycznia 2023 roku Narodowy Fundusz Zdrowia wskazuje, że liczba niepełnoletnich pacjentów leczących się na zaburzenia lękowe i depresyjne w latach 2013-2021 wzrosła aż o 120 proc.

Według danych Komendy Głównej Policji w 2022 roku odnotowano w Polsce 2031 prób samobójczych, z których 150 zakończyło się śmiercią. Najmłodsze dzieci miały siedem lat. Należy podkreślić, że dane te mogą być mocno niedoszacowane, jako że obejmują tylko zgłoszone przypadki. Natomiast według danych kampanii „Życie jest warte rozmowy” w Polsce na każdą 28-osobową klasę przypada średnio dwóch uczniów po próbie samobójczej.

Badania UNICEF, przeprowadzone w 21 krajach świata, pokazują, że ponad 13 proc. nastolatków w wieku 10-19 lat mierzy się ze zdiagnozowanymi zaburzeniami psychicznymi, co w zderzeniu z polskimi danymi, mówiącymi o skali od 17 do nawet 20 proc., odzwierciedla wagę problemu w naszym kraju.

Mając na uwadze powyższe statystyki, należy stwierdzić, że opracowany w 2019 roku przez Ministerstwo Zdrowia model reformy, którego wdrażanie rozpoczęto w 2020 roku, w dalszym ciągu wymaga intensywnych i wielopoziomowych działań, tak aby zakończył się powodzeniem. Zostało to już zaakcentowane w Stanowisku nr 38 Konwentu Marszałków Województw RP z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie przyspieszenia wprowadzania reformy psychiatrii dzieci i młodzieży.

Poprawa dostępności do świadczeń psychiatrycznych i psychologicznych opiera się na działaniach już zainicjowanych przez Ministerstwo Zdrowia, takich jak: umożliwienie wykorzystania w diagnostyce i terapii zaburzeń psychicznych narzędzi telemedycyny, zapewnienie całodobowego wsparcia psychologicznego osobom znajdującym się w kryzysie emocjonalnym, wdrożenie programu wsparcia inwestycyjnego całodobowych oddziałów psychiatrycznych dla dzieci i młodzieży. W efekcie obserwujemy zmianę struktury udzielanych porad: częściej udzielane jest wsparcie psychologiczne i psychoterapeutyczne niż lekarskie. Jest to zgodne z docelowym modelem reformy psychiatrii dzieci i młodzieży, jednakże stały niedobór lekarzy specjalistów psychiatrii dziecięcej wymaga również pilnych i konsekwentnych działań promujących tę dziedzinę medycyny wśród młodych lekarzy i lekarek, co ułatwiłoby rozwiązanie tego problemu.

Samorządy Województw w ramach swoich kompetencji podejmują szereg starań mających na celu poprawę dostępu do usług w zakresie wsparcia zdrowia psychicznego najmłodszej populacji. Poczynając od wdrażania programów polityki zdrowotnej, przez realizację i wspieranie projektów w trybie ustawy o zdrowiu publicznym, współpracę z sektorem pozarządowym, prowadzenie kampanii społecznych, podnoszenie kompetencji kadry pedagogicznej i dofinansowywanie zarówno

środowiskowych form pomocy ze środków Unii Europejskiej pozostających w gestii województw, jak i funkcjonowania podmiotów leczniczych udzielających tego rodzaju świadczeń, z własnych budżetów.

Naturalnym środowiskiem, w którym kształtuje się dobrostan psychiczny dzieci i młodzieży, jest dom i szkoła. Stąd też beneficjentami przedsięwzięć wspierających zdrowie psychiczne najmłodszej populacji powinni być również rodzice, opiekunowie i nauczyciele. Ich wrażliwość i umiejętność wychwycenia niepokojących zmian w zachowaniu dziecka lub nastolatka jest istotnym czynnikiem warunkującym powodzenie oddziaływań całego systemu.

Tylko systemowe, skoordynowane centralnie i ustawicznie wdrażane działania, pozwolą na zapewnienie młodym ludziom, mierzącym się z problemami zdrowia psychicznego, natychmiastowej i efektywnej pomocy. Jesteśmy przekonani, że wypracowane wspólnie stanowisko przełoży się na realną poprawę jakości życia i zdrowia najmłodszych mieszkańców reprezentowanych przez nas województw.

Dlatego Konwent Przewodniczących Sejmików Województw RP apeluje o konsekwentną realizację i wdrażanie założeń przedmiotowej reformy we wszystkich wymiarach i środowiskach mających wpływ na psychospołeczny dobrostan dzieci i młodzieży w Polsce.